

Schulnachrichten.

WIAOMOŚCI SZKÓLNE.

A. Lehrverfassung.

Die drei unteren Klassen sind in parallele Cötus, VI—IVa. für die Schüler polnischer, VI—IVb. für die Schüler deutscher Abkunft getheilt; in jenen ist die Unterrichtssprache die polnische, in diesen die deutsche. In den drei oberen Klassen kommt die polnische Sprache als Unterrichtssprache in folgenden Gegenständen zur Anwendung: in den beiden Tertien: in der Religionslehre, dem Polnischen, Französischen, der Mathematik und Naturgeschichte, zusammen in 10 wöchentlichen Stunden; in Prima und Secunda: in der Religionslehre, dem Polnischen, dem Hebräischen und der Interpretation des griechischen Prosaikers, zusammen in 10 wöchentlichen Stunden; alles Andere wird in deutscher Sprache gelehrt.

Religionslehre.

Für die katholischen Schüler: in VI. der allgemeine Katechismus und die Ministrantur auswendig gelernt; vom Gebete und Erklärung des Vater unser, des Engl. Grußes und des Glaubensbekenntnisses nach dem kleineren Katechismus, wöchentl. 1 Stunde; — Biblische Geschichte: von der Erschaffung der Welt bis zur Theilung der jüdischen Nation in das Reich Juda und Israel; wöchentl. 2 Stunden; — in V. Wiederholung des allgemeinen Katechismus und der Ministrantur; vom Glaubensbekenntnisse, von der Hoffnung, vom Gebete, von den Sakramenten im Allgemeinen und im Besonderen; wöchentl. 1 St. — Biblische Geschichte: von der Theilung der jüdischen Nation in das Reich Juda und Israel bis zu Ende des A. T.; dann N. T. von Anfang bis zum 2. Jahre des Lehramtes Christi; wöchentl. 2 St. — in IV. von den Sünden und den Tugenden im Allgemeinen und im Besonderen, von den barmherzigen Werken, von den drei vorzüglichsten guten Werken, von den letzten Dingen;

A. Plan nauk.

Każda z trzech klas niższych ma po dwa oddziały, oddz. VI—IVa. dla uczniów polskiego, VI—IVb. dla uczniów niemieckiego pochodzenia; w tamtych wykładają się nauki po polsku, w tych zaś po niemiecku. W trzech wyższych klasach używa się języka polskiego do wykładania w następujących przedmiotach: w kl. III niższej i wyższej: w nauce religii, języka polskiego, francuskiego, matematyki i historii naturalnej, ogółem w 10 godzinach tygodniowo; w kl. I i II: w nauce religii, języka polskiego, hebrajskiego i przy tłumaczeniu prozaisty greckiego, ogółem w 10 godzinach tygodniowo; reszta przedmiotów naukowych udziela się w języku niemieckim.

Nauka religii.

Dla uczniów katolickich: w VI. uczono się katechizmu ogólnego i ministrantury na pamięć; o modlitwie; wykład modlitwy Pańskiej, pozdrowienia Anielskiego i wyznania wiary podług katechizmu mniejszego, tygodn. 1 godz.; historia św. od stworzenia świata aż do podziału państwa żydowskiego na dwa królestwa Judy i Izraela, tygodn. 2 godz. — w V. powtórzenie katechizmu ogólnego i ministrantury; o wyznaniu wiary, o nadziei, o modlitwie, o sakramentach śś. w ogólności i w szczególności, tyg. 1 godz.; historia św. od podziału państwa żydowskiego na 2 królestwa Judy i Izraela aż do końca St. T.; dalej z N. T. od początku aż do 2. roku nuczania publicznego Chrystusa Pana, tyg. 2 godz.; — w IV o grzechu i cnocie w ogólności i w szczególności, o uczynkach miłosiernych, o 3 najprzedniejszych dobrych uczynkach, o rzeczach ostatecznych; o miłości i przykazaniach Boskich i kościelnych, tyg.

von der Liebe und den göttlichen und kirchlichen Geboten; wöchentl. 1 St. — Biblische Geschichte: vom 2ten Jahre des öffentlichen Lehramtes Christi bis zu Ende und die Thaten der Apostel bis zur Gefangennehmung des h. Paulus; wöchentl. 1 St. — in VI., V. u. IV. der Katechismus gelernt nach dem Handbuch von Radzki, die Biblische Geschichte nach dem Handbuch von Tyc. — in IIIu. Lehre von der Kirche, von der Gemeinschaft der Heiligen, vom Segener, von den h. Sakramenten im Allgemeinen und Besonderen und von den letzten Dingen, w. 1 St. — Sittenlehre: von den Pflichten des Menschen gegen Gott und gegen sich selbst; wöchentl. 1 St. — in IIIo. Lehre von den h. Sakramenten im Allgemeinen und Besonderen, vom h. Messopfer und von den wichtigsten Cerimonien und Festtagen der kathol. Kirche; in 1 St. wöchentl. — Sittenlehre: von den Pflichten des Menschen gegen den Nächsten und gegen Gott; wöchentl. 1 St. — in IIIu. und IIIo. nach dem Handbuche von Ontrup. — in II. Glaubenslehre: Einleitung in das N. T., von den Uebersetzungen der h. Schrift und allgemeine Darstellung des Inhaltes der einzelnen Bücher des N. T.; ferner Einleitung in das N. T. und allgemeine Darstellung des Inhaltes der einzelnen Bücher des N. T., und Lehre von der Kirche; in 1 St. wöchentl. — Kirchengeschichte: das griechisch-römische Zeitalter; in 1 St. w. — in I. Glaubenslehre: Lehre von Gott und Gottes Eigenschaften, von der Schöpfung, den Engeln, den Menschen; von der Erbsünde, von der Erlösung und Heiligung des Menschen; von der h. Taufe, der Firmung, der Buße und dem Sakramente des Altars; in 1 St. w. — Kirchengeschichte: das erste Zeitalter; wöchentl. 1 St. — in II. und I. wurde nach Martin's Handbuch unterrichtet.

Für die evangelischen Schüler: in VI. Biblische Geschichte: von der Erschaffung der Welt bis zur Zeit der Könige; Katechismus: die zehn Gebote auswendig gelernt, außerdem noch eine Anzahl Bibelsprüche und 8 Kirchenlieder, w. 2 St.; — in V. Biblische Geschichte: vom Zeitalter der Könige bis zu den Makabäern; Katechismus: die zehn Gebote erklärt, den ersten Artikel des zweiten Hauptstückes auswendig gelernt und erklärt, 8 Kirchenlieder auswendig gelernt, w. 2 St.; — in IV. Biblische Geschichte: das N. T. von Christi Geburt bis zu seiner Himmelfahrt; Katechismus: die 3 Artikel des christl. Glaubens; auswendig gelernt 8 Kirchenlieder und viele Bibelsprüche, w. 2 St.; — in der combinirten IIIu. und IIIo. Wiederholung der Lehre von der Trinität, Erklärung des Gebetes des Herrn und der h. Sakramente. Daneben ist nach Luthers Uebersetzung gelesen worden das Evangel. Johannis, sowie dessen Briefe, auswendig gelernt 6 Kirchenlieder nebst Bibelsprüchen, w. 2 St. — in II. und I. Religionslehre: von der h. Schrift des alten und neuen Testaments; Kirchengeschichte: von Christo bis auf Gregor VII. (1073); erklärt wurden: 21 Artikel

1 godz. — hist. św. od 2. roku publicznego nauczania Chrystusa Pana aż do końca; dalej o czynach Apostołów aż do uwięzienia ś. Pawła; tygd. 1 godz. — w VI., V., IV uczono się katechizmu podług książki Radzkiego, a historyi ś. podług Tycy. — w IIIu. nauka o kościele, o społeczności świętych, o czyszczeniu, o sakramentach śś w ogólności i w szczególności i o rzeczach ostatecznych, w 1 godz. tyg. — nauka moralności: o powinnościach człowieka względem Boga i względem siebie samego; w 1 godz. tyg. — w IIIw. nauka o sakramentach w ogólności i w szczególności, o ofierze mszy ś. i o najważniejszych obrządkach i uroczystościach kościoła katolickiego, tyg. 1g. — nauka mor. o powinnościach człowieka względem bliźniego i względem Boga, tyg. 1g. — w IIIu. i IIIw. uczono się podług Ontrupa. — w II.: nauka wiary: wstęp do St. T., o tłumaczeniach pisma ś. i ogólny rozbiór treści pojedynczych ksiąg St. T.; wstęp do N. T. i ogólny rozbiór treści ksiąg N. T. i nauka o kościele; tyg. 1g. — hist. kośc.: okres grecko-rzymski w 1 god. tyg. — w I: nauka wiary: o Bogu i przymiotach Boga, o stworzeniu, aniołach i przeznaczeniu człowieka; o grzechu pierwotnym, o odkupieniu i uświęceniu człowieka, o chrzcie ś, o bierzmowaniu, pokucie i sakram. ołtarza; w 1 godz. — hist. kośc. pierwszy okres, tyg. 1 godz. — w II i I uczono podług Martina książki.

Dla uczniów ewangelickich: w VI historia św. od stworzenia świata aż do zaprowadzenia królów; katechizm: uczono się na pamięć dziesięciorga przykazań Bożych, nadto wiele przypowieści i 8 pieśni kościelnych, tyg. 2 god.; — w V historia kościelna: od zaprowadzenia królów aż do Makabeuszów; katechizm: wyłożono dziesięciorgo przykazań Bożych, uczono się na pamięć i wyłożono 1 artykuł II rozdziału, prócz tego uczono się na pamięć 8 pieśni kościelnych, tyg. 2 godz.; — w IV histor. św.: nowy testament od narodzenia Chrystusa aż do Jego wniebowstąpienia; katechizm: 3 artykuły wiary chrześcijańskiej, uczono się na pamięć 8 pieśni kościelnych i wielu przypowieści; tyg. 2 godz. — w połączonych IIIu. i IIIo. powtórzono naukę o Trójcy przenaświętszej i wyłożono modlitwę Pańską. Nadto czytano podług tłumaczenia Lutera ewangelię Jana, jako i listy jego, na pamięć uczono się 6 pieśni kościelnych, oraz przypowieści, tyg. 2 godz.; — w II i I nauka religii: o piśmie św. starego i nowego testamentu; historia kościelna: od Chrystusa aż do Papieża Grzegorza VII. (1073), wyłożono 21 ar-

der Augsburgerischen Confession; gelesen wurde das Ev. Johannis, Brief an die Galater nach dem griechischen Urtexte. Lehrbücher: in den 4 unteren Klassen: die biblische Geschichte von Preuß, der Katechismus Luthers herausgegeben von Reymann, die geistlichen Lieder von Anders und Stolzenburg; in den beiden oberen Klassen das Lehrbuch von Petri, die Augsburgerische Confession.

Deutsche Sprache.

Vlb. — IVb., Übungen im Lesen, Nacherzählen und Declamiren, nach Auras und Gnerlich, w. 1 St.; — in der Orthographie und im schriftlichen Gedankenausdruck, in IV. kleinere freie Aufsätze erzählenden Inhalts, Grammatik nach Heyse, w. 1 St.; — in Vla. und Va. w. 6 St. Formenlehre nach Jerzykowski's Grammatik und Lawicki's Wypisy, Übungen im Lesen, Nacherzählen und Declamiren, im mündlichen Übersetzen und w. 1 St. im schriftlichen Übersetzen, kleinere Ausarbeitungen abwechselnd mit orthographischen Übungen; in IVa. w. 5 St. Satzlehre und dieselben Übungen; — in III. w. 3 St. Satzlehre, Übungen im Übersetzen aus Wzory prozy st. II. von Rymarkiewicz, Lesen, Nacherzählen und Declamiren nach dem Lehrbuche von Auras und Gnerlich, wöchentliche schriftliche Ausarbeitungen; — in II. w. 2 St. Rückgabe und Besprechung der wöchentlichen freien Aufsätze; freie Vorträge der Schüler, Lectüre und Erklärung prosaischer und poetischer Stücke aus Auras und Gnerlich's Lesebuche; — in I. w. 3 St. logische Übungen, freie Vorträge, Lectüre von Schillers Maria Stuart und Geschichte der deutschen National-Literatur, Rückgabe der freien Aufsätze. Zu schriftlicher Ausarbeitung wurden folgende Aufgaben gestellt:

in II.

Gedanken und Vorsätze eines guten Schülers beim Beginne des Schuljahres. — Welche Umstände beförderten bei den Phöniziern Schiffahrt und Handel? — Das Alter soll man ehren. — Der Mensch, der Herr der Erde. — Wie gelangt man zu einem guten Vortrage seiner Gedanken und Empfindungen? — Kenntnisse, der beste Reichtum. — Das menschliche Leben gleicht einer Blume — Welchen Einfluß hatte der siegreiche Ausgang des peloponnesischen Krieges auf die Spartaner? — Ja, sonst war's gute Zeit. — Des Themistokles Verdienste um Athen.

in I.

Themistokles und Aristides. — Wodurch ist Europa zum Träger der Kultur geworden? — Ist es heilsam mit sich selbst unzufrieden zu sein? — Die Umwandlung der römischen Republik in die Monarchie. — Des Lebens ungemischte Freude ward keinem Sterblichen zu Theil. — Welche Vorteile gewährt die Führung eines Tagebuchs? — Weshalb ist das Jugendalter die Blüthezeit der Freundschaft? — Die Schuld der Maria Stuart in Schillers gleichnamiger Tragödie. — (Abiturientenarbeit.) Die Verfassungen des Solon und des Servius Tullius. Ein Vergleich.

Polnische Sprache.

Vla. — IVa. w. 2 St. Grammatik nach Muczowski, Übungen im Lesen, Nacherzählen, Declamiren nach dem Lesebuche von Rymarkiewicz, in VI. und V. wöchentliche orthographische Übungen und Exercitien, in IV. wöchentliche kleine freie Ausarbeitungen; — in Vlb. — Vb. w. 6 St. Grammatik, Übungen im Lesen, Nacherzählen und Decla-

tykulów wyznania augsburgskiego; czytano po grecku ewangelią Jana św., list do Galatów; — książki: w 4 niższych klasach: Historia święta Preussa, Katechizm Lutra wydany przez Reymanna, Pieśni duchowne Andersa i Stolzenburga; w 2 wyższych klasach: Nauka religii Petrego, Wyznanie augsburgskie.

Język niemiecki.

Vlb. — IVb. czytanie, opowiadanie i deklamacje podług Auras i Gnerlicha, tygodn. 1 godz., ćwiczenia w ortografii i stylu, w IV wypracowania małe treści opowiadającej, grammatyka podług Heysego, tygodn. 1 godz.; — w Vla. i Va. tygodn. 6 godz. odmiana wyrazów podług Jerzykowskiego grammatyki i Wypisów Lawickiego, czytanie, opowiadanie i deklamacje, ćwiczenia w tłumaczeniu ustnym i tygodn. 1 godz. w tłumaczeniu piśmiennym, wypracowania małe przeplatane ćwiczeniami ortograficznymi; — w IVa. tygodn. 5 godz. nauka o zdaniu i także ćwiczenia; — w III tygodn. 3 godz. nauka o zdaniu, tłumaczenie z Wzorów prozy stop. II Rymarkiewicza, czytanie, opowiadanie i deklamacje podług Auras i Gnerlicha, co 3 tygodnie wypracowania piśmienne; — w II tygodn. 2 godz. rozbiór wypracowań domowych co 4 tygodnie zadawanych, ćwiczenia ustne, czytanie i objaśnianie wyimków prozaicznych i poetycznych z Auras i Gnerlicha; — w I tygodn. 3 godz. ćwiczenia w logice, wolne wykłady, historia literatury niemieckiej wsparta czytaniem Maryi Sztuart Szylera, rozbiór wypracowań domowych. Na wypracowania piśmienne zadano następujące temata:

w II.

Welche Umstände beförderten bei den Phöniziern Schiffahrt und Handel? — Das Alter soll man ehren. — Der Mensch, der Herr der Erde. — Wie gelangt man zu einem guten Vortrage seiner Gedanken und Empfindungen? — Kenntnisse, der beste Reichtum. — Das menschliche Leben gleicht einer Blume — Welchen Einfluß hatte der siegreiche Ausgang des peloponnesischen Krieges auf die Spartaner? — Ja, sonst war's gute Zeit. — Des Themistokles Verdienste um Athen.

w I.

Themistokles und Aristides. — Wodurch ist Europa zum Träger der Kultur geworden? — Ist es heilsam mit sich selbst unzufrieden zu sein? — Die Umwandlung der römischen Republik in die Monarchie. — Des Lebens ungemischte Freude ward keinem Sterblichen zu Theil. — Welche Vorteile gewährt die Führung eines Tagebuchs? — Weshalb ist das Jugendalter die Blüthezeit der Freundschaft? — Die Schuld der Maria Stuart in Schillers gleichnamiger Tragödie. — (Abiturientenarbeit.) Die Verfassungen des Solon und des Servius Tullius. Ein Vergleich.

Język polski.

Vla. — IVa. tygodn. 2 godz. grammatyka podług Muczowskiego, czytanie, opowiadanie i deklamacje podł. Rymarkiewicza, w VI i V tygodniowe ćwiczenia ortograficzne i małe wypracowania, w IV co 2 tygodn. stósowne wypracowania domowe; Vlb. — Vb. tygodn. 6 godz. grammatyka, czytanie, opowiadanie i dekla-

miren, im mündlichen und schriftlichen Übersetzen, nach Popliński's Elementarbuch und Wybór; — IVb. w. 5 St. Satzlehre, dieselben Übungen, nach Popliński's Grammatik und Wybór und dem Übungsbuche von Woliński und Hänsl; — III. w. 2 St. Fortsetzung derselben Übungen, Lectüre nach dem Lesebuche von Rymarkiewicz, 3wöchentl. freie Ausarbeitungen; — II. w. 2 St. über die allgemeinen (grammatischen, logischen und ästhetischen) Eigenschaften des Stils und das Hauptsächlichste über die Dichtungsarten nach Cegielski's Poetik, Lectüre profaischer und poetischer Stücke nach Rymarkiewicz und Cegielski, Redeübungen, Besprechung der 4wöchentl. freien Arbeiten; — I. w. 2 St. polnische Literaturgeschichte vom J. 1621 bis zum Auftreten der Romantiker um das Jahr 1822, Lectüre profaischer und poetischer Stücke, freie Vorträge, Besprechung der 4wöchentl. freien Arbeiten. — Zu schriftlicher Ausarbeitung wurden folgende Aufgaben gestellt:

in II.

Jak opisał Krasicki wychowanie ówczesnej młodzieży polskiej w „Przypadkach Mikołaja Doświadczynskiego?” — Co węzłem jedności łączyło Hellenów podzielonych na kilka szczepów i liczne państwa? — O szkodliwych, lecz nierównie więcej korzystnych skutkach nawalnic. — Jak pojął i wystawił osobę Zbawiciela B. Zaleski w poemacie swym: Przenajświętsza rodzina? — Mowa lub monolog dowolnie wybranej osoby historycznej, przypisana jej w pewnej ważnej chwili. — Jakie przymioty przyznaje Brodziński językowi polskiemu? — O zboczeniach (epizodach) w epopei a w szczególności o zboczeniach niektórych w Panu Tadeuszu Mickiewicza. — Czem się różnią od siebie ballada, romanca i duma?

in I.

W jakim celu ułożył J. U. Niemcewicz komedią pod napisem: Powrót posła? — Główne przyczyny prędkiego wzrostu potęgi Arabów. — Wyluszczenie myśli zawartej w przypowieści: Woda wielką górę obali, gdy ją podlizuje często i zwolna. — Co dało szlachectwu w Polsce początek, przypadek czy zasługa? — Kto opiewał wojnę chocimską i czy poemat o tej wojnie jest najdoskonalszy? — Horaki jest podział sztuk pięknych? — Dla czego nazwanie nowszej poezji romantyczną jest nieostósowne? — Ćwiczenie poetyczne (miarowe lub rymowane). — (Abit.) Główne przyczyny, dla których wypadek wojen krzyżowych był niepomysłny.

Latéinische Sprache.

Grammatik: in VI. die regelmässige, in V. die unregelmässige Formenlehre, in IV. Syntax der Casus, in III. Syntax des Verbums, in II. und I. Wiederholung und Vervollständigung der Syntax; Grammatiken von Moliński und Butsche, Übersetzungsbücher von Jerzykowski (VIa.), S. Schulz (VIb.), Popliński Va., IVa.), S. Schulz (Vb.), Spieß (IVb., III.), Seyffert (II., I.) Memorirübungen nach Bonnel; metrische Übungen von IIIu. ab nach Seyffert's Palästra. Lectüre: IVb. w. 5 St. Cornelius Nepos: de regg. Ham., Hann., Them., Arist., Paus., Epam., Cim., Milt., Conon.; — IVa. w. 5 St. Cornelius Nepos., Them., Milt., de regg., Hamile., Hannib., Arist., Pausan., Cim., Lysand., Alcib., Thrasylb., Conon., Dion., Iphier., Timoth., Epam., Pelop. — IIIu. w. 4 St. Caesar de b. G. lib. IV. — VI.; w. 2 St. Ovid. Metam. lib. VIII. v. 611—884, IX. v. 1—272,

macye, ćwiczenia w ustném i piśmienném tłumaczeniu podł. Poplińskiego Książki elementarnej i Wyboru; — IVb. tygodn. 5 godz. składnia i także ćwiczenia podług Grammatyki i Wyboru Poplińskiego i Książki do tłumaczenia Wolińskiego i Hänsla; — III tygd. 2 godz. ciągniono dalej także ćwiczenia, czytano z Wypisów Rymarkiewicza i co 3 tygod. wypracowania oddawano; — II tygodn. 2 godz. o ogólnych (grammatycznych, logicznych i estetycznych) przymiotach stylu i krótka nauka o poezji i jej rodzajach podług Nauki poezji Cegielskiego, czytano wyimki prozaiczne i poetyczne podług Rymarkiewicza i Cegielskiego, wolne wykłady, rozbiór wypracowań domowych co 4 tygodn. zadawanych; — I tygodn. 2 g. historia literatury polskiej od r. 1621 aż do wystąpienia Romantyków około r. 1822., czytano wyimki prozaiczne i poetyczne, wolne wykłady, rozbiór wypracowań domowych co 4 tygodn. zadawanych — Na wypracowania piśmienne zadano następujące temata:

w II.

„Przypadkach Mikołaja Doświadczynskiego?” — Co węzłem jedności łączyło Hellenów podzielonych na kilka szczepów i liczne państwa? — O szkodliwych, lecz nierównie więcej korzystnych skutkach nawalnic. — Jak pojął i wystawił osobę Zbawiciela B. Zaleski w poemacie swym: Przenajświętsza rodzina? — Mowa lub monolog dowolnie wybranej osoby historycznej, przypisana jej w pewnej ważnej chwili. — Jakie przymioty przyznaje Brodziński językowi polskiemu? — O zboczeniach (epizodach) w epopei a w szczególności o zboczeniach niektórych w Panu Tadeuszu Mickiewicza. — Czem się różnią od siebie ballada, romanca i duma?

w I.

W jakim celu ułożył J. U. Niemcewicz komedią pod napisem: Powrót posła? — Główne przyczyny prędkiego wzrostu potęgi Arabów. — Wyluszczenie myśli zawartej w przypowieści: Woda wielką górę obali, gdy ją podlizuje często i zwolna. — Co dało szlachectwu w Polsce początek, przypadek czy zasługa? — Kto opiewał wojnę chocimską i czy poemat o tej wojnie jest najdoskonalszy? — Horaki jest podział sztuk pięknych? — Dla czego nazwanie nowszej poezji romantyczną jest nieostósowne? — Ćwiczenie poetyczne (miarowe lub rymowane). — (Abit.) Główne przyczyny, dla których wypadek wojen krzyżowych był niepomysłny.

Język łaciński.

Grammatyka: w VI regularna, w V nieregularna odmiana wyrazów, w IV składnia przypadków, w III składnia słowa, w II i I powtórzone i uzupełniono naukę o składni, podług grammatyk Molińskiego i Putschego, tudzież książek do tłumaczenia Jerzykowskiego (VIa), F. Schultza (VIb) Poplińskiego (Va, IVa), F. Schultza (Vb), Spiessa (IVb III), Seyfferta (II, I). Uczono się wokabuł podług Bonnela; ćwiczenia metryczne, od IIIu. począwszy, podług Palestry Seyfferta. Czytano: IVb tygd. 5 godz. Korneliusza Neposa: de regg., życie Hamile., Hannib., Themist., Arist., Pausan., Cim., Epam., Milt., Conona; IVa tygod. 5 godz. Korneliusza Neposa: życie Themist., Milt., de regg., Hamile., Hannib., Aristid., Pausan., Cim., Lysand., Alcib., Thrasylb., Conona, Diona, Iphier., Timoth., Epam., Pelop.; IIIu. tyg.

X. 1—147; — IIIo. w. 4 St. Caesar de b. c. lib. IV. VI. VII.; w. 2 St. Ovid Metam. lib. III. 1—130., 511—733., IV. 416—789., V. 1—241.

II. w. 4 St. Livius lib. XXI., Cicero de senectute und de amicitia, privatim Caesar de b. c. lib. I.; w. 2 St. Virgil. Aen. lib. III. IV. Ecl. I. IV.— I. w. 4 St. Cicero de off. Quinctil. Inst. or. lib. X. privatim Sallust. b. Jug., Livius lib. XXIII.; w. 2 St. Horat. Carm. lib. I, II, ausgewählte Epoden, Satiren und Episteln. — Schriftliche Uebungen: VI—II. wöchentlich ein Scriptum, ferner VI. und V. Zwöschentlich, IV—I. Zwöschentlich ein Extemporale, in II. nach Ostern 2 freie Aufsätze: Argumentum libri primi Odysseae, C. J. Caesaris res gestae; in I. Zwöschentlich ein Scriptum und Awöschentlich eine freie Ausarbeitung, wozu folgende Thematata gestellt wurden:

4 godz. Caesar de b. G. lib. IV—VI; tygod. 2 godz. Ovid. Metam. lib. VIII v. 611—884, IX v. 1—272, X v. 1—147; *IIIw.* tygod. 4 godz. Caesar de b. c. lib. IV. VI. VII.; tyg. 2 godz. Ovid. Metam. lib. III, 1—130, 511—733. IV, 416—789. V, 1—241.; *II* tygod. 4 godz. Livius lib. XXI, Cicero de senectute i de amicitia, prywatnie czytano Caesara de b. c. lib. I.; tyg. 2 god. Virgil. Aen. libb. III. IV. Ecl. I. IV.; *I.* tyg. 4 godz. Cicero de offic. Quinct. Inst. orat. lib. X., prywatnie czytano Sallust. b. Jug., Livius lib. XXIII; tyg. 2 godz. Horat. carm. lib. I. II., wyborowe epody, satyry i listy. — Ćwiczenia piśmienne: w *VI—II* co tydzień oddano exercitium, w *VI* i *V* co 2 tygodnie, w *IV—I* co 3 tygodnie extemporale, w *II* po W. Nocy 2 wolne wypracowania: Argumentum libri primi Odysseae, C. J. Caesaris res gestae; w *I* co 2 tygodnie exercitium i co 4 tygodnie wypracowanie domowe, na które następujące zadano temata:

Romanorum res gestae inde ab Idibus Martiis a. XLIV. usque ad proximum annum enarrantur. — Optimo cuique Athenis accidit ut in exilium pelleretur. — Historiae studium et utile est et iucundum. — Multae res exstiterunt urbanae maiores clarioresque quam bellicae. — C. Julius Caesar et M. Tullius Cicero. — Quod apud Thucydidem Pericles dicit Atheniensibus plus consilii quam fortunae et maiorem fuisse audaciam quam potentiam, num recte videtur dicere. — Ciceronis de officiis librorum primi et secundi argumenta enarrantur. — In latine scribendo quinam potissimum scriptores imitandi videantur. — De studio philosophiae apud Romanos. — De Periclis in rep. Atheniensium meritis (zugl. Abiturientenarbeit. Abitur.-Scriptum Cicero pro Sestio c. 1.)

Griechische Sprache.

Grammatik in IIIu. Formenlehre bis zu den Verbis in *μ*, in IIIo. Beendigung der Formenlehre, von der Wortbildung, den Negationen und Präpositionen, in II. und I. Syntax, nach den Grammatiken von Enger und Buttman und dem Uebungsbuche von Enger; Scripta wöchentlich in IIIu. und IIIo., Zwöschentlich in II. und I.; — Lectüre: IIIo. w. 3 St. Xenoph. Anab. lib. I, II.; nach Ostern Formenlehre des epischen Dialekt's, Hom. Odys. lib. I. v. 1—260. — II. w. 3 St. Xenoph. Cyrop. lib. III. IV.; w. 2 St. Hom. Odys. lib. I—III.; — I. w. 3 St. Herod. lib. VII. 1—190. Plat. Apolog., privatim Herod. lib. VII. v. 190 bis zu Ende; — w. 2 St. Homer Ilias lib. V—VIII, Sophocl. Oed. R. — Abiturienten-Scriptum: Lysias de caede Eratosth. 9—15.

Französische Sprache.

Grammatik: IV. 4 St. nach Plöz Elementarbuch bis Abschnitt 5. — IIIu. 2 St. Beendigung des I. Curfus, vom II. Curfus bis Lektion 24. — IIIo. 2 St. II. Curfus von Lektion 24 bis 46. — II. und I. 2 St. Wiederholung der Formenlehre, Syntax. — Scripta in IV. wöchentlich, in III—I. Zwöschentlich. — Lectüre

Język grecki.

Grammatyka: w IIIu. odmiana wyrazów aż do słów na *μ*, w IIIw. dokończono odmiany wyrazów, nauka o słoworodzie, o przeczeniach i przyimkach, w II. i I. składnia podług grammatyk Engera i Buttmana i książki do tłumaczenia Engera. Ćwiczenia piśmienne co tydzień w IIIu. i IIIw., co 2 tygodnie w II. i I. Czytano: w IIIw. tygodn. 3 godz. Xenoph. Anab. lib. I, II; po W. Nocy o dialekcie używanym przez poetów epicznych, Hom. Odys. lib. I v. 1—260; *II.* tygodn. 3 godz. Xenophon. Cyrop. lib. III. IV.; tygodn. 2 godz. Hom. Odys. lib. I—III.: *I.* tygodn. 3 godz. Herod. lib. VII 1—190. Plat. Apolog., prywatnie Herod. lib. VII. 190 aż do końca; tygodn. 2 godz. Homer Ilias lib. V—VIII, Sophocl. Oed. R.— Exercitium zadane abiturientom: Lysias de caede Eratosth. 9—15.

Język francuski.

Grammatyka: *IV.* tygod. 4 godz. podług książki elementarnej Plötza aż do rozdz. 5.; — *IIIu.* tygd. 2 godz. dokończenie kursu I, z kursu II aż do lekcji 24; *IIIw.* tygd. 2 godz. kurs II od lekcji 24 do 46; — *II. i I.* tyg. 2 godz. powtórzenie odmiany wyrazów, składnia. — Ćwiczenia piśmienne w

in II. und I. aus dem Handbuche von Ideler und Nolte 3 Th. — Abiturienten-Scriptum: eine Anekdote von Chateaubriand.

Hebräische Sprache.

In II. 2 St. die Formenlehre bis zu den unregelmäßigen Verbis, in I. 2 St. bis zum zweiten Abschnitt, nebst Lehre von den Zahlwörtern und Partikeln, nach Seffer. — Abitur.-Scriptum: Psalm 115, 1—6.

Geschichte und Geographie.

In VI. und V. w. 2 St. Geographie der 5 Erdtheile; in IV. w. 3 St. die wichtigsten Begebenheiten aus der alten Geschichte; politische Geographie von Europa; in III. w. 3 St. Geschichte und Geographie von Deutschland, brandenburg-preussische Gesch.; in III. w. 3 St. Wiederholung der Geschichte des Mittelalters; Geschichte der neuen Zeit bis zum Ausbruche der franz. Revolution; Geographie von Mittel-Europa; in II. w. 3 St. Gesch. der orientalischen Völker, Griechenlands und der macedonisch-griechischen Reiche; in I. Repetition der alten Geschichte und Geographie, Geschichte des Mittelalters; nach den geschichtlichen Lehrbüchern von Pütz und Voigt's Leitfaden der Geographie.

Mathematik und Rechnen.

In VI. w. 3 St. die 4 Species mit unbenannten und benannten ganzen Zahlen, die Brüche; in V. w. 3 St. die gemeinen und die Decimalbrüche, die Verhältnisse und Proportionen, Regula de Tri und multipler, einfache Zinsrechnung; in IV. w. 3 St. Repetition, Beendigung der bürgerlichen Rechnungsarten; geometrische Anschauungslehre und Anfangsgründe der Planimetrie bis zur Congruenz der Dreiecke; in III. w. 3 St. Arithmetik: entgegengesetzte Größen, die vier Species mit Monomen und Polynomen, das Potenziren und Extrahiren; Geometrie: Congruenz, Parallelität, Parallelogramme; in III. w. 3 St. Arithmetik: Repetition des Pensums der III., Quadriren und Kubiren und Ausziehung der Quadrat- und Kubik-Wurzel, Gleichungen des ersten Grades mit einer Unbekannten; Geometrie: Repetition des Pensums der III., Gleichheit der Dreiecke und Parallelogramme, Proportionen geradlinigter Figuren bis §. 141 incl.; in II. w. 4 St. Arithmetik: Kurze Wiederholung der früheren Pensa, Gleichungen der beiden ersten Grade, arithmet. und geomet. Progressionen, Potenzen, Logarithmen; Geometrie: Kurze Wiederholung der früheren Pensa, Beendigung der Geometrie, aus der Trigonometrie die Functionen und das rechtwinklige Dreieck; — in I. w. 4 St. Arithmetik: Wiederholung der früheren Pensa, Zins- und Renten-Rechnung; Geometr.:

IV. co tydzień, w III — I. co dwa tygodnie. — Czytano: w II. i I. z Idelera i Noltego cz. 3. — Exercitium dla abiturientów: anekdota Chateaubrianda.

Język hebrajski.

W II. tygdn. 2 godz. odmiana wyrazów aż do słów nieregularnych, w I. tyg. 2 godz. aż do drugiego rozdziału, tudzież o liczebnikach i częściach mowy nieodmiennych, podług Seffera. — Exercit. zadane abiturientom: Psalm 115, 1—6.

Historia i Jeografia.

W VI. i V. tygod. 2 godz. jeografia 5 części ziemi; w IV. tygdn. 4 godz. najważniejsze wypadki z dziejów starożytnych; jeografia polityczna Europy; w III. tygodn. 3 godz. historia i jeografia Niemiec, historia brandenbursko-pruska; w III. tygdn. 3 godz. powtórzenie historii średnich wieków; historia nowsza aż do wybuchu rewolucyi francuskiej; jeografia środkowej Europy; w II. 3 godz. historia narodów wschodnich, Grecyi i państw macedońsko-greckich; w I. powtórzenie historii i jeografii starożytnej, historia wieków średnich, podług książek historycznych Pütza i jeografii Voigta.

Matematyka i Rachunki.

W VI. tygdn. 3 godz. cztery główne działania z liczbami nieoznaczonemi i oznaczonemi całkowitemi i ułamki; w V. tygd. 3 godz. ułamki zwyczajne i dziesiętne, stósunki i proporcye, reguła trzech, pięciu i t. d., reguła procentu; w IV. tyg. 3 god. powtórzenie kursu poprzedzającego, dokończenie rachunków praktycznych; nauka wyobrażania oderwanych pojęć jeometrycznych i początki planimetrii aż do przystawiania trójkątów; w III. tyg. 3 g. arytmetyka: o ilościach względnych, cztery działania z jednowyrazami i wielowyzrazami, o potęgowaniu i wyciąganiu pierwiastków; jeometrya: o przystawianiu, równoległości i równoległobokach; w III. tyg. 3 god. aryt m.: powtórzenie kursu kl. III., o potęgach i wyciąganiu pierwiastków pierwszego i drugiego stopnia, równania pierwszego stopnia z jedną nieznaną; jeometrya: powtórzenie kursu przypadającego na kl. III., o równości trójkątów i równoległoboków, proporcye linii prostych i figur prostolinijnych aż do §. 141 włącznie; w II. tyg. 4 god. aryt m e t y k a: krótkie powtórzenie kursów poprzednich, równania dwóch pierwszych stopni, arytmetyczne i jeometryczne progressye, potęgi i logarytmy; jeometrya: krótkie powtórzenie kursów poprzednich, dokończenie jeometryi, z trygonometrii rzecz o funkcyach i o prostokątnym trójkacie; w I. tygd. 4 god. aryt m e t y k a: powtórzenie kur-

Wiederholung der früheren Pensa, schiefwinklige Dreiecke, Stereometrie bis S. 376; nach den Rechnen- und mathematischen Lehrbüchern von Brettner.

Abiturienten - Aufgabe:

Zwei Orte A und B sind 110 Meilen von einander entfernt. Wenn nun um einer Zusammenkunft willen zwei Freunde von den Orten A und B gleichzeitig abreisen und der eine täglich 6 Meilen, der andere dagegen am ersten Tage zwar nur 2 Meilen, an jedem folgenden Tage aber immer $\frac{2}{3}$ Meilen mehr macht als am vorhergehenden, so wird gefragt: 1. wo treffen die Freunde zusammen? 2. wie viele Meilen legt der Letztere am letzten Tage seiner Reise zurück? — Im Endpunkte C des Durchmessers AC im Kreise um O ist eine Tangente BC verzeichnet. Man soll durch den anderen Endpunkt A desselben Durchmessers eine gerade Linie, welche die Tangente in B trifft, so ziehen, daß derjenige Theil derselben, welcher die Sehne des Kreises ist (AD) 3mal kleiner ist als DB. Wie groß ist der Inhalt des Vierecks BCOD, den Radius des Kreises = 6' gesetzt. — Zwei Seiten eines Dreiecks sind die möglichst kleinen positiven Zahlen, welche durch 3 getheilt 2 und durch 5 getheilt 4 zum Reste geben, auf Ruthen als Maßeinheit bezogen. Der der größeren Seite gegenüberliegende Winkel hat zur Tangens die positive Wurzel der Gleichung $3 \lg. x^2 - 6 \lg. x - 3 = 81$. Man soll den Flächeninhalt des Dreiecks berechnen. — Man soll das Gewicht eines eisernen geraden Parallelepipedon aus folgenden Angaben berechnen. Die Grundfläche ist ein Rechteck, dessen Diagonale $d = 7,75''$ mit der größeren Seite des Rechtecks einen Winkel von $32^\circ 32' 32''$ bildet. Die Diagonale eines Seitenparallelogramms $D = 8,85''$ bildet mit der Grundkante einen Winkel von $41^\circ 41' 41''$, das specifische Gewicht des Eisens ist 7,8.

Naturkunde und Physik.

In IVa. und IVb. w. je 2 St. Rückgratthiere und Insekten, Botanik nach dem 2. Kursus von Szafarkiewicz und Schilling; — in IIIa. 1 St. Mineralogie nach Schilling; — in IIIb. 1 St. Mineralogie; — in II. 1 St. Einleitung, Allgem. Körperphänomene, Ruhe und Bewegung, Hindernisse der Bewegung; — in I. 2 St. Schall, Wärme, Magnetismus, Contact-Electricität, nach dem Leitfaden von Brettner.

Im Schönschreiben wurde in Zwöchentl. St. in den beiden unteren, im Zeichnen in Zwöchentl. in den 3 unteren und in einer gemeinschaftlichen St. für die Schüler der drei oberen Klassen, im Singen in Zwöchentlichen Stunden in den beiden unteren und in einer gemeinschaftlichen St. für die Vorgerückteren aller Klassen Unterricht erteilt; die Turnübungen, von dem Hülfsl. Lehrer Koil geleitet, fanden im Sommer an 2 Tagen für I. III. und IV. und an 2 Tagen für II., V. und VI. in je 2 Stunden statt; im Winter wurden die beiden oberen Klassen an 2 Tagen der Woche in je 2 Stunden zu Vorturnern ausgebildet.

sów poprzednich, rachunki procentu składanego i rentowe; geometrya: powtórzenie kursów poprzedn., o trójkątach ukośnokątnych, stereometrya, podług arytmetycznych i matematycznych książek Brettnera. — Zadania abiturientów:

Historia naturalna i Fizyka.

W IVa. i IVb. tygodn. po 2 godz. zwierzęta pancerzowe i owady, botanika, 1. i 2. kurs Szafarkiewiczza i Schillinga; w IIIa. tygodn. 1 godz. mineralogia podług Schillinga; w IIIb. tygodn. 1 godz. mineralogia; w II. tygod. 1 godz. wstęp, o zjawiskach ciała powszechnych, o spoczynku i ruchu, o przeskodach ruchu; — w I. 2 godz. tygodn. o odgłosie, o ciepłiku, o magnetyzmie i elektryczności, podług książek Brettnera.

Kaligrafii udzielano po 2 godz. na tydzień w 2 niższych, Rysunków po 2 godz. na tydzień w 3 niższych, 1 godzinę wspólną dla uczniów 3 klas wyższych, Śpiewów po 2 godz. na tydzień w 2 niższych, a 1 wspólną dla tych uczniów klas wszystkich, którzy już większe uczynili postępy; Ćwiczenia gimnastyczne, kierowane przez Nauczyciela pomocniczego Roila, odbywali latem 2 razy na tydzień po 2 godz. uczniowie klas I, III i IV i 2 inne razy na tydzień po tyleż godzin uczniowie klas II, V i VI; zimą zaś sposobili się na przodowników w ćwiczeniach gimnast. 2 razy na tydzień po 2 godz. tylko uczniowie dwóch wyższych klas.

B. Verordnungen der vorgesetzten Behörde von allgemeinem Interesse.

Vom 5. August und 9. September 1861, wonach Schüler, welche sich an den agitatorischen Bestrebungen beteiligen, wie sie sich in dem Abzingen des Liedes Boże, coś Polskę und anderer Lieder mit tendenziös-politischem

B. Rozporządzenia władz wyższych najbardziej obchodzić mogące.

Pod dniami 5. Sierpnia i 9. Września 1861. Uczniowie, którzyby udział brali w agitacyach, śpiewając pieśń: *Boże, coś Polskę* i inne dążność polityczną mające pieśni w kościołach, na miejscach publi-

Inhalte in Kirchen, auf öffentlichen Plätzen oder bei verabredeten Zusammenkünften darstellen, von der Anstalt sofort zu entfernen sind.

Vom 9. November, wonach in Bezug auf die Militair-Ersatz-Instruction vom 9. December 1858 angeordnet wird, daß die nach dem ersten halben Jahre aus Secunda abgehenden Schüler nur dann einen Anspruch auf den einjährigen freiwilligen Militairdienst haben, wenn ihr, jedesmal von der Lehrerconferenz festzustellendes Abgangszeugniß sich dahin ausdrückt, daß sie das bezügliche Pensum der Secunda sich gut angeeignet und sich gut betragen haben.

Vom 12. December. Da es den Candidaten der Theologie häufig an der erforderlichen Sicherheit und Fertigkeit im mündlichen Gebrauche der lateinischen Sprache fehlt, so soll in die Maturitätszeugnisse der zum Studium der Theologie übergehenden Schüler ein Vermerk über den erlangten Grad jener Fertigkeit und zugleich die Mahnung zur Fortsetzung der philologischen Studien überhaupt und der Uebungen im lateinisch Schreiben und Sprechen insbesondere aufgenommen werden.

Vom 6. Januar 1862. Der Director erhält ein Exemplar der mit dem 1. Januar 1862 in Kraft tretenden „Vorschriften über die Ergänzung der Offiziere des stehenden Heeres“ und dem entsprechend „über den Geschäftsgang bei den Prüfungen zum Portepée-Fähnrich und zum Offizier“ zur Kenntnißnahme und weiteren Mittheilung an das Lehrer-Collegium und die betreffenden Schüler.

Vom 9. Januar, betreffend den geographischen Unterricht, mit der Anweisung, diejenigen Schüler der oberen Klassen, die sich dem Militairstande widmen wollen, darauf hinzuweisen, daß es Sache ihres Privatleibes sei, sich für die besonderen Anforderungen des militairischen Examens vorzubereiten.

Zur Vertheilung an Schüler erhielt die Anstalt 7 Exemplare einer dem Liede „Heil Dir im Siegerfranz“ nachgebildeten Dichtung; zur Anschaffung für die Bibliothek werden empfohlen: das von dem Haupt-Vereine für christliche Erziehungsschriften herausgegebene Lebensbild Friedrich Wilhelm IV. König von Preußen (Preis 10 Sgr.); das von C. Guhl und W. Koner herausgegebene Werk „das Leben der Griechen und Römer nach antiken Bildwerken“; endlich wird darauf aufmerksam gemacht, daß die von Dr. Goebel herausgegebene Sammlung französischer Werke (Münster, Theissing'sche Buchhandlung) wieder um einige Bände vermehrt worden ist, unter denen besondere Beachtung verdiene die *Histoire de Frédéric le Grand par Camille Pagange*.

czynych lub umówionych zgromadzeniach, mają być natychmiast z zakładu wydalenii.

Pod dniem 9 Listopada. Odnosnie do przepisu, tyczącego się rekrutowania, wydanego dnia 9. Grudnia 1858., rozporządzono, że uczniowie po pierwszym półroczu sekundy opuszczający wtedy tylko prawo rościć sobie mogą do odbywania jednorocznej służby wojskowej, kiedy ze świadectwa udzielonego im przez nauczycieli na konferencyi tychże okaże się, że z naukami dla sekundy przepisane mi dobrze są obeznani i że bez nagany się prowadzili.

Pod dniem 12. Grudnia. Ponieważ kandydatom teologii zbywa często na biegłości w używaniu ustnie języka łacińskiego, przeto w świadectwach dojrzałości, wystawianych uczniom teologii poświęcić się chcącym, ma być wzmiankowane, do jakiego stopnia oni ten język posiadają, i zarazem napomnienie wyrażone, aby studyów filologicznych nie zaniedbywali, i szczególniej w pisanii i mówieniu po łacinie coraz bardziej się ćwiczyli.

Pod dniem 6. Stycznia 1862. Dyrektor odebrał egzemplarz przepisów, od 1. Stycznia 1862 walog mieć mających, tyczących się uzupełniania oficerów w wojsku liniowem, i odpowiedniego temu sposobu egzaminowania każdego, któryby podchorążym i oficerem zostać pragnął. Zakomunikował to dyrektor kollegium nauczycieli i tym uczniom, których to dotyczy.

Pod dniem 9. Stycznia. Co do nauki jeografii zalecono, aby uczniowie wyższych klas, chcący się zawodowi wojskowemu poświęcić, przygotowywali się do egzaminu na wojskowych, kształcąc się prywatnie w przedmiotach naukowych tamże wymaganych, a zatem i w jeografii.

Celem rozdzielenia między uczni odebrał dyrektor zakładu 7 egzemplarzy pieśni, będącej naśladowaniem śpiewu: „Heil dir im Siegerfranz“; zalecono także nabycie dla biblioteki dzieła: *Das Lebensbild Friedrich Wilhelm IV., König von Preußen*, wydanego przez towarzystwo główne, szerzące piśma treści chrześcijańsko-pedagogicznej (cena 10 sgr.); dalej dzieła: „das Leben der Griechen und Römer nach antiken Bildwerken“ wydanego przez E. Guhla i W. Konera; wreszcie zwrócono uwagę na to, że zbiór dzieł francuskich wydawany przez Dr. Goebela (w Monasterze, w księgarni Theissinga) pomnożony został kilku tomami, między którymi zasługuje najbardziej na uwagę: *Histoire de Frédéric le Grand par Camille Pagange*.

II. Chronik des Gymnasiums.

Das neue Schuljahr begann am 19. September, nachdem am 18. die Anmeldungen und Prüfungen der neu aufzunehmenden Schüler stattgefunden hatten.

Im Lehrer-Collegium traten mit dem Beginn des Schuljahres mehrfache Veränderungen ein. Die durch den Abgang des interimistischen Gymnasial-Lehrers v. Jakowicki (s. vorj. Progr. S. 29) erledigte Stelle wurde dem bisher am Marien-Gymnasium in Posen beschäftigten Hilfslehrer Dr. Kolanowski übertragen.

Der Oberlehrer Stephan wurde zum Director des Progymnasiums in Schrimm ernannt. Am 12. October fand in einem Schulakt vor dem Lehrer-Collegium und den Schülern durch den Director die Entlassung des bewährten Lehrers statt, der durch sein 14jähriges stets treues und segensreiches Wirken an der hiesigen Anstalt ein dauerndes dankbares Andenken sich begründet hat.

In die so erledigte dritte Oberlehrerstelle rückte der vierte Oberlehrer Dr. v. Bronikowski, in die vierte der bisherige Titular-Oberlehrer Regentke, desgleichen die ordentlichen Gymnasial-Lehrer Cywiński, Dr. Zwolski, Kotliński, Marten und Dr. Ławicki in die nächst höheren Stellen; die siebente ordentliche Lehrerstelle wurde dem interimistischen Lehrer Dr. v. Wawrowski definitiv übertragen, endlich die Hilfslehrerstelle durch den interimistischen Gymnasial-Lehrer am Gymnasium in Posen Paten besetzt.

Der Professor Tschackert nahm während des Winter-Semesters an dem Kursus der königlichen Central-Turn-Anstalt in Berlin Theil; die Lehrstunden desselben wurden vertretungsweise von den anderen Lehrern übernommen.

Der evangelische Religionsunterricht erlitt in Folge einer Krankheit des Predigers Schubert eine längere Unterbrechung und ist es dankbar anzuerkennen, daß der Herr Prediger Ilming die Güte hatte, einen Theil der Religionsstunden zu übernehmen.

Am 15. October fand unter dem Vorsitz des Herrn Regierungs- und Schulraths Dr. Brettner die Maturitäts-Prüfung des Primaners Stanislaus Witek statt, der in Folge einer Augenkrankheit sich der im Juli abgehaltenen Prüfung nicht hatte unterziehen können. Er wurde für reif erklärt, ebenso der zugleich dem hiesigen Gymnasium zur Prüfung überwiesene Ertraneus Boleslaus Trapezyński. Ersterer (aus Smardow Kr. Adelnau, war 10 Jahr auf dem Gymnasium, 2 J. in I.) wollte Theologie in Posen, letzterer, aus Posen, Philosophie in Berlin studiren.

Kronika gimnazjum.

Nowy rok szkolny rozpoczął się dnia 19. Września a już dnia poprzedniego odbył się popis uczniów nowo przybyłych.

W kole nauczycieli zaszły zaraz w początku roku szkolnego wielorakie zmiany. Miejsce opróżnione w skutek odejścia tymczasowego nauczyciela gimnazyalnego Jakowickiego (p. przeszloroczny program str. 29.) poruczono dr. Kolanowskiemu, pełniącemu dotychczas obowiązki nauczyciela pomocniczego przy gimnazjum maryackim w Poznaniu. Nauczyciela wyższego Stephana mianowano dyrektorem przy progimnazjum w Śremie. Dnia 12. Października pożegnał dyrektor, otoczony nauczycielami i uczniami, tego doświadczonego nauczyciela, który czternastoletniem, nieprzerwanie gorliwem i skutecznem działaniem zasłużył sobie na trwałą pamięć i wdzięczność.

W opróżnione miejsce trzeciego nauczyciela wyższego posunął się nauczyciel wyższy dr. Bronikowski a w miejsce czwartego nauczyciela wyższego Regentke, noszący dotychczas tytuł nauczyciela wyższego; nadto posunęli się z kolei w wyższe miejsca zwyczajni nauczyciele gimnazjalni Cywiński, dr. Zwolski, Kotliński, Marten i dr. Ławicki; siódmym zwyczajnym nauczycielem etatowym mianowano tymczasowego nauczyciela dr. Wawrowskiego; wreszcie na nauczyciela pomocniczego powołano Patena, tymczasowego nauczyciela przy gimnazjum maryackim w Poznaniu.

Professor Tschackert uczęszczał przez całe półrocze zimowe na kurs zakładu centralnego ćwiczeń gimnastycznych; w udzielaniu poruczonych mu lekcji zastępowali go inni nauczyciele.

Nauka religii doznała w skutek choroby pastora Szuberta dłuższej przerwy; należy się wdzięczność panu pastorowi Ilming, który niektórych lekcji religii w zastępstwie udzielał.

Dnia 15. Października złożył pod przewodnictwem radcy regencyjnego i szkolnego, pana dr. Brettnera, egzamen dojrzałości uczeń klasy I Stanisław Witek, który zachorowawszy nagle na oczy, nie mógł poddać się egzaminowi odbytemu w miesiącu Lipcu. Uzyskał on świadectwo dojrzałości, jako też przekazany do egzaminu w gimnazjum tu-tejszém uczeń zamiejscowy Bolesław Trapezyński. Tamten (rodem ze Smardowa powiatu Odolanowskiego, był 10 lat w gimnazjum, 2 lata w kl. I.)

Am 16. October hielt der Königl. Regierungsrath Herr Dr. Brettner eine Revision der Anstalt ab.

Am 18. October wurde das Allerhöchste Krönungs-fest in dem Prüfungssaale durch Gesang der Schüler und eine Ansprache des Directors über die Bedeutung des Tages, sowie durch gemeinschaftlichen Gottesdienst in der Pfarrkirche feierlich begangen.

Am 22. März beging die Anstalt das Allerhöchste Geburtsfest in üblicher Weise; die Festrede hielt der Gym-nastal-Lehrer Dr. v. Wawrowski. Hierauf händigte der Director unter kurzer Ansprache einem von der Lehrer-Conferenz bestimmten Schüler das Bilderwerk „Aus Königs Friedrichs Zeit“ ein, welches das Königliche Provinzial-Schul-Collegium zu diesem Zwecke der Anstalt überwiesen hatte.

Am 4. Juni wurde eine Turnfahrt unternommen nach einem etwa eine Meile entlegenen Walde hinter Wysocko, dessen Besitzer, Herrn v. Nasiorowski sich die Anstalt für die überaus freundliche Aufnahme zu dem lebhaftesten Danke verpflichtet hält.

Vor Weihnachten, Ostern und den Hauptferien empfangen die Schüler die h. Sacramente. Den Geistlichen, welchen den Religionslehrer bei der Schülerbeichte bereitwillig unterstützt haben, wird im Namen der Anstalt der verbindlichste Dank abgestattet. — Am 18. Juni, am Tage der Frohnleichnamsvigilie legten 2 Schüler aus III., 1 aus III., 6 aus IV. ihre erste Beichte ab und empfangen am folgenden Tage die h. Communion.

Am 5. 6. u. 7. August fand unter dem Vorsitz des Herrn Regierungs- und Schulraths Dr. Brettner die Prüfung pro maturitate statt. Von den 21 Abiturienten wurden 6 theils wegen Benützung unerlaubter Hilfsmittel bei Anfertigung der schriftlichen Arbeiten, theils wegen ungenügender Prüfungsarbeiten zu der mündlichen Prüfung nicht zugelassen, die übrigen 15, so wie ein Erraneus, Stephan May, für reif zu den Universitätsstudien erklärt, zwei von ihnen, Marcuse und Krauskopf von der mündlichen Prüfung dispensirt.

Von ihnen war:

Michael v. Belina aus Bobrowniki, Kr. Schildberg, 11 Jahr auf dem Gymnasium, 2 Jahr in Prima,			
Thomas Dąbrowski aus Tarkow			
Kr. Inowrocław	10 1/2 J. a. d. G.	23. i. I.	
Franz Haunszyld aus Käbme			
Kr. Birnbaum	2 3/4	2	-
Roman Jaensch aus Plešchen	6	2	-
Ludwig Kostanski aus Kieleczewo			
Kr. Kosten	3 3/4	2	-

chce poświęcić się teologii w Poznaniu, ten zaś (rodem z Poznania) poświęci się filozofii.

Dnia 16. Października odbył królewski radzca regencyjny, pan dr. Brettner, rewizją zakładu.

Dnia 18. Października obchodzono w sali popisów uroczystość koronacyi Najjaśniejszego Pana, do czego uczniowie przyczynili się śpiewem a dyrektor przemową, w której ważność dnia tego wykazał. Wspólne nabożeństwo, w kościele miejscowym odbyte, zakończyło tę uroczystość.

Dnia 22. Marca obchodził zakład ze zwykłą uroczystością Urodziny Najjaśniejszego Pana, przyczem dr. Wawrowski miał mowę solenną. Następnie wręczył dyrektor po krótkiej przemowie uczniowi wybranemu przez nauczycieli zbiór obrazów, przeznaczony w tym celu zakładowi przez prowincjonalne kolegium szkolne, noszący napis: „Aus Königs Friedrichs Zeit.“

Dnia 4. Czerwca odbyto ku ćwiczeniom gimnastycznym przechadzkę w ustroju leśną, o milę odległą, położoną za Wysockiem, którego właścicielowi, panu Nasiorowskiemu, uczniowie zakładu naszego za gościnne przyjęcie wielce są wdzięczni.

Przed Bożem Narodzeniem, W. Nocą i przed wielkimi wakacjami przystępowali uczniowie do Sakramentów śś. Duchownym, którzy nauczyciela religii w słuchaniu spowiedzi uczniów gimnazjalnych chętnie wspierali, składa się niniejszemu w imieniu zakładu podziękowanie. — Na dniu 18. Czerwca t. j. we wilią Bożego Ciała odbyło pierwszą spowiedź 2 uczniów z III., 1 z III., 6 z IV.; dnia następnego przystąpili uczniowie ci do stołu Pańskiego.

Na dniu 5. 6. i 7. Sierpnia odbył się pod przewodnictwem radcy regencyjnego i szkolnego pana dr. Brettnera popis dojrzałości. Z 21 abiturientów nie przypuszczono do egzaminu ustnego 6, częścią dla tego, że w pracach piśmiennych dopuścili się nadużycia, częścią téż dla tego, że prace te niezadowalająco wypadły; reszta abiturientów w liczbie 15, jako téż uczeń zamiejscowy, Stefan Maj, uzyskała świadectwo dojrzałości, dwóch z nich, Markusa i Krauskopfa, zwolniono od egzaminu ustnego.

Z nich był

Michał Belina z Bobrownik, pow. Ostrzeszowskiego, 11 lat w gimnazjum, 2 lata w I.			
Tomasz Dąbrowski z Tarkowa, pow.			
Inowrocławskiego 10 1/2 l. w g. 2 l. w I			
Franciszek Haunszyld z Kamionna p.			
Międzyrzeckiego	2 3/4	2	-
Roman Jaensch z Plešzewa	6	2	-
Ludwik Kostański z Kieleczewa, pow.			
Kościańskiego	3 3/4	2	-

Isidor Krauskopf aus Ostrowo	9	-	2	-
Boguslaus Królikowski aus Gr. Topola Kr. Mielno	8 ³ / ₄	-	2	-
Anton Kytzler aus Bartnig, Kr. Militisch-Trachenberg	2 ¹ / ₂	-	2	-
Siegbert Marcuse aus Ostrowo	9	-	2	-
Stephan v. Morawski aus Kotowicko Kr. Wleschen	9 ¹ / ₂	-	2	-
Franz Nowak aus Bogusław Kr. Wleschen . . .	3	-	2	-
Johann Stobiecki aus Wleschen	10 ¹ / ₂	-	2	-
Joseph Szulc aus Choryn Kr. Wleschen	2 ³ / ₄	-	2	-
Bronislans v. Taczanowski aus Kuczów Kr. Wleschen	11	-	2	-
Peter Turkowski aus Radomierz Kr. Bomst	1	-	2	-

Izydor Krauskopf z Ostrowa	9	-	2	-
Bogusław Królikowski z W. Topoli, pow. Odolanowskiego	8 ³ / ₄	-	2	-
Antoni Kytzler z Bartnig, pow. Mielicko-Trachenbergskiego	2 ¹ / ₂	-	2	-
Siegbert Marcuse z Ostrowa	9	-	2	-
Stefan Morawski z Kotowiecka, pow. Pleszewskiego	9 ¹ / ₂	-	2	-
Franciszek Nowak z Bogusławia, p. Pleszewskiego	3	-	2	-
Jan Stobiecki z Pleszewa	10 ¹ / ₂	-	2	-
Józef Szulc z Choryni, pow. Pleszewskiego	2 ³ / ₄	-	2	-
Bronisław Taczanowski z Kuczowa, pow. Pleszewskiego	11	-	2	-
Piotr Turkowski z Radomierza, p. Babimostkiego	1	-	2	-

Nach den Angaben derselben werden Haunzsyld, Jaensch, Kostanski, Kytzler, Nowak, Stobiecki und Turkowski Theologie in Posen, v. Taczanowski Mathematik in Breslau, Dąbrowski slavische Sprachen in Warschau, v. Morawski Naturwissenschaften in Berlin, Krauskopf u. Marcuse Medizin in Berlin, v. Belina und Szulc Medizin in Wien studiren, Królikowski zum Baufach übergehen. Der Extraneus Stephan Maj aus Posen will Theologie in Posen studiren.

Während der Hauptferien wurden die hiesigen Schüler im Gymnasium unter der Leitung und Beaufsichtigung eines Lehrers täglich einige Stunden beschäftigt.

Z nich zamierzają Haunzsyld, Jaensch, Kostanski, Kytzler, Nowak, Stobiecki i Turkowski słuchać teologii w Poznaniu, Taczanowski matematyki w Wrocławiu, Dąbrowski języków słowiańskich w Warszawie, Morawski nauki prawa w Berlinie, Markuse i Krauskopf medycyny w Berlinie, Belina i Szulc medycyny w Wiedniu, Królikowski chce poświęcić się teologii w Poznaniu.

Podczas wielkich wakacyj zatrudniano uczniów miejscowych po kilka godzin dziennie pod kierunkiem i dozorem jednego nauczyciela.

III.

Statistik des Gymnasiums.

Statystyka Gimnazjum.

A. Frequenz.

Am Schlusse des vorigen Schuljahres besuchten die Anstalt 328 Schüler; dazu traten im Laufe dieses Jahres 116, schieden aus 67, so daß am Schlusse dieses Schuljahres 377 verblieben, und zwar:

	I.	II.	III.	III.	IVa.	IVb.	Va.	Vb.	VIa.	VIb.	Summa.
kathol. katol.....	34	46	21	30	40	1	38	4	40	2	256
evangel. ewangel.....	6	5	6	7	—	9	1	14	6	24	78
jüdische, moysesz.....	4	3	3	7	—	3	—	11	—	12	43
zusammen, ogółem	44	54	30	44	40	13	39	29	46	38	377

A. Liczba uczni.

W końcu zeszłego roku szkolnego uczęszczało do gimnazjum 328 uczniów; przybyło w ciągu tego roku 116, odeszło 67, tak iż w końcu tego roku pozostało 377, i to w kl.

B. Lehrapparat.

Von den etatsmäßig ausgeworfenen Summen sind unter Anderem angeschafft worden:

für die Bibliothek:

Callimachus ed. Meineke. — Xenoph. Memor. ed. Dindorf. — Geographi Gr. minores ed. C. Müller. — Heinsioeth Dramen des Aeschylus. — Formenlehre der lat. Sprache von Fr. Neue. — Untersuchungen über griech. Partikeln; Griechische Modus von Baumlein. — Die Grundzüge der griechischen Rhythmik von J. Casar. — Mich. Wörterbuch römischer Alterthümer. — L. Mülleri de re metrica poetarum Latinorum. — Griechenland unter den Römern von G. Finlay. — Griechische Geschichte von Grote. — Curtius Griech. Geschichte. — Wädler, Astronomie. — Baer, Chemie des praktischen Lebens. — Bartosiewicz, Historia literatury. — Bopp, Vergleichende Grammatik III, 2. — Fortsetzungen: Thesaurus Graecae linguae, Encyclopädie von Ersch und Gruber, Geschichte der europ. Staaten von Heeren und Ukert, Centralblatt für die gesammte Unterrichtsverwaltung in Preußen von Stiehl u. a.

für die Schülerbibliothek:

Krasiekiego Pan Podstoli. — Historia narodu polskiego p. A. Naruszewicza tom V, VI. — Śniadeckiego Żywoty uczonych Polaków. — Życie Jerzego Osolińskiego. — Dzieła Surowieckiego. — Poezye Samuela Twardowskiego. — Ubiory w Polsce p. Gołębiowskiego. — Święckiego Opis starożytnéj Polski. — Szajnochy Jadwiga i Jagiello; Bolesław Chrobry. — Poezye Mickiewicza. — Poezye Słowackiego. — Historia literatury Wojcickiego. — Guhl und Koner, das Leben der Griechen und Römer. — Giesebrecht, Geschichte der deutschen Kaiserzeit III, I. — Friedrich Wilhelm IV, König von Preußen, ein Lebensbild. — Wagner, Rom. — Otto, der große König und sein Rekrut. — Bülow, deutsche Geschichte in Bildern, Forts. Erzählungen von Hoffmann, Lautenschläger, Staudenmeier u. a.

für das physikalische Kabinet:

Condensator zum Funken-Inductor nach Ruhmkorff. — Zwei Geissler'sche Glasröhren für Lichterscheinungen durch elektrische Funken. — Ein Fernrohr nebst Baumschraube.

für den geographischen Apparat:

Kiepert, Karte von Alt-Griechenland. — Spruner, historische Karte von Europa. — Reymann Spezialkarte von Bosnien.

B. Stan środków naukowych.

Z funduszków etatem przeznaczonych zakupiono między innymi:

dla biblioteki gimnazjalnej:

dla biblioteki uczniów:

dla gabinetu fizykalnego:

Kondensator do przewodnika iskier elektrycznych podobny do Ruhmkorffa. — Dwie rury szklane Geisslera, służące do zjawisk światła za pomocą iskier elektrycznych. — Dalekowiedz wraz z śrubą przytwierdzającą do drzewa.

dla zbioru kart geograficznych:

Kieperta karta Grecyi starożytnéj. — Sprunera karta historyczna Europy. — Reymanna karta specyjalna W. Ks. Poznańskiego.

An Geschenken hat die Anstalt erhalten:

von der Höheren Behörde:

Zeitschrift für allgemeine Erdkunde von Dr. K. Meymann, Neue Folge, 10. Bd. 1—6. — Hesychius ed. M. Schmidt, III, 5. 6. IV, 1—4. — Firmenich, Germaniens Völkertimmen, III, 8. — Stammtafel des Zollern-Nürnberg-Brandenburgischen Hauses, durch den Grafen Stillfried-Mcantara.

von dem Herrn Verfasser:

Flis Sebastijana Fabijana Klonowicza.

Für das Naturalienkabinet

schenkten die Quartaner Posseldt, Günther und Wichura einige Schachteln zum Aufbewahren von ausgestopften Vögeln; der Unter-Tertianer Delvendahl eine Viper, Vipera berus (Prester), am 2. März gefangen.

Für alle diese Geschenke wird im Namen der Anstalt der herzlichste Dank ausgesprochen.

W podarunku odebrał zakład:

od wysokiej władzy:

Wydanie Stanisława Węclewskiego.

od pana autora:

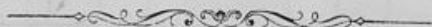
Dla gabinetu historyi naturalnej

podarowali uczniowie klasy IV, Posseldt, Günther i Wichura kilka pudełek do przechowywania ptaków wypchanych; uczeń klasy III niższej Delvendahl zmię Vipera berus (Prester), schwytaną dnia 2. Marca.

Za dary te składa zakład nasz uprzejme podziękowanie.

Lectionstabelle. Wykaz nauk ogólny.

Unterrichts-Gegegenstände. Przedmioty naukowe.	I.	II.	IIIa.	IIIb.	IVa.	IVb.	Va.	Vb.	VIa.	VIb.
Religion <i>Religia</i>	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2
Deutsch <i>Język niemiecki</i> . . .	3	2	3	3	5	2	6	2	6	2
Pölnisch = <i>polski</i>	2	2	2	2	2	5	2	6	2	6
Latein = <i>łaciński</i>	8	10	10	10	9	9	10	10	10	10
Griechisch = <i>grecki</i>	6	6	6	6						
Französisch = <i>francuski</i> . . .	2	2	2	2	4	4				
Hebräisch = <i>hebrajski</i> . . .	2	2								
Geschichte und Geographie <i>Historja i Jeografia</i>	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2
Mathematik u. Rechnen <i>Matematyka i Rachunki</i> . . .	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3
Physik <i>Fizyka</i>	2	1								
Naturkunde <i>Historja naturalna</i>			1	1	2	2				
Zeichnen <i>Rysunki</i>	(1	1	1	1)		2		2		2
Schreiben <i>Kaligrafia</i>								2		2
Gesang <i>Spiewy</i>	(1	1	1	1	1	1)		2		2
	34	34	32	32	32	32	32	31	32	31

Recherchabelle.

Wykaz nauczycieli ogólny.

Lehrer.	I.	II.	III.	IIIa.	IVa.	IVb.	Va.	Vb.	Vla.	Vlb.
Dr. Enger, Director, Dtsch. in I.	8 Latin, 2 Griech.-Dicht.	4 Mathematik	3 Mathematik, 3 Sprachlehre.							
Dr. Pięsa, Professor.	4 Mathematik, 2 Physik.	1 Physik.	1 Mathematik.	3 Mathematik.						
Tschackert, Professor.	3 Deutsch, 3 Griechische.					9 Latin, 2 Deutsch.				
Dtsch. in IVb.										
Dr. v. Bronikowski, D.-L., Dtsch. in II.	2 Französisch, 4 Griechisch.	8 Latin, 2 Griechisch, 2 Französisch.								
Regenke, Lehrer, Dtsch. in III.		2 Litig., 4 Griechisch, 2 Deutsch.	8 Latin, 2 Dtsch.							
X. Kozanski, Religionslehr.	2 Religion, 2 Deutsch.	2 Religion.	2 Religion.	2 Religion.	2 Religion.		3 Religion.		3 Religion.	
Polster, D.-L., Dtsch. in Vb.				3 Deutsch.	5 Deutsch.			10 Latin, 2 Deutsch.		6 Polnisch.
Cywiński, Gymn.-Lehrer.	2 Polnisch.	2 Polnisch, 3 Griechische.	3 Griechische, 3 Deutsch.	2 Polnisch	9 Latin, 2 Polnisch.					
Dr. Zwolski, Gymn.-Lehrer, Dtsch. in IVa.			6 Griechisch, 2 Polnisch.	2 Polnisch	2 Polnisch.					
Kolinski, Gymn.-Lehrer.			2 Französisch.	2 Französisch, 1 Sprachlehre.	4 Französisch, 2 Sprachlehre.	4 Französisch, 1 Sprachlehre.	3 Rechnen.	3 Rechnen.	2 Geographie.	
Maren, Gymn.-Lehrer.				10 Latin, 6 Griechisch.						
Dr. Zawicki, Gymn.-L., Dtsch. in IIIa.				3 Griechische u. Geographie.	3 Griechische u. Geograph.	3 Griechische u. Geograph.	10 Latin, 2 Polnisch.			
Dr. v. Wawrowski, Gymn.-L., Dtsch. in Va.							2 Geographie, 2 Schreiben, 2 Rechnen, 2 Singen.		2 Geographie, 2 Schreiben, 2 Rechnen, 2 Singen.	
Roß, Stützellehrer.			1 3 e i d n e n.	1 3 e i d n e n.	2 3 e i d n e n.	5 Polnisch.	2 Geographie, 2 Schreiben, 2 Rechnen, 2 Singen.	6 Polnisch.	10 Latin.	
Paten, D.-L., Dtsch. in VIa.							6 Deutsch.		6 Deutsch.	10 Latin.
Dr. Kolnowski, Stützel, Dtsch. in VIb.										
gretzig, Schullehrer, eomngel. Religionslehr.	2 Religion.		2 Religion.			2 Religion.		2 Religion.		2 Religion.

Ordnung der Prüfung.

Dienstag, den 19. August.

Zeit.	Czas.	Gegenstand.	Przedmiot.
9	— 9 $\frac{1}{2}$	Religionslehre...	Religia
9 $\frac{1}{2}$	— 10	Mathematik.....	Matematyka.....
10	— 10 $\frac{1}{2}$	Latein.....	Język łaciński.....
10 $\frac{1}{2}$	— 10 $\frac{3}{4}$	Latein.....	Język łaciński.....
10 $\frac{3}{4}$	— 11	Griechisch.....	Język grecki.....
11	— 11 $\frac{1}{4}$	Latein.....	Język łaciński.....
11 $\frac{1}{4}$	— 11 $\frac{1}{2}$	Mathematik.....	Matematyka.....
11 $\frac{1}{2}$	— 12	Vorträge der Quartaner.	Deklamacye uczniów kl. IV.

Nachmittags.

2	— 2 $\frac{1}{4}$	Latein.....	Język łaciński.....
2 $\frac{1}{4}$	— 2 $\frac{1}{2}$	Latein.....	Język łaciński.....
2 $\frac{1}{2}$	— 3	Geographie.....	Jeografia
3	— 3 $\frac{1}{4}$	Latein.....	Język łaciński.....
3 $\frac{1}{4}$	— 3 $\frac{1}{2}$	Latein.....	Język łaciński.....
3 $\frac{1}{2}$	— 4	Vorträge der Sextaner und Quintaner.	Deklamacye uczniów kl. VI i V.

Mittwoch, den 20. August:

Schlussfeierlichkeit

um 9 Uhr Vormittags.

Gesang.

Deklamationen.

Vorträge eigener Arbeiter:

des Abiturienten **Joseph Szulc**:

De Olympiis Graecorum.

des Abiturienten **Siegbert Marcuse**:

Die römische Sage, dargestellt in ihrer Verwandtschaft mit der hellenischen und orientalischen.

des Abiturienten **Franz Haunszyl**:

O poemacie bohaterskim Wacława Potockiego pod napisem: „Wojna Chocimska.“

welcher im Namen der Abiturienten von der Anstalt Abschied nimmt.

Hierauf nimmt der Primaner **Julian v. Taczanowski** von den Abiturienten Abschied.

Gesang.

Entlassung der Abiturienten und Verlesung der Verlesungen durch den Director.

Am 25. September Vormittags finden die Anmeldungen, Nachmittags die Prüfungen der neu aufzunehmenden Schüler statt. Dieselben haben ein Geburts- und Impf-Attest, so wie ein Zeugniß über den zuletzt genossenen Unterricht beizubringen.

Am 26. September um 8 Uhr Vormittags wird das neue Schuljahr mit einem feierlichen Gottesdienste eröffnet.

Porządek popisu.

Wtorek, dnia 19. Sierpnia.

Lehrer. Nauczyciel. Klasse. Klasa.

X. Rożański..... I. II.

Dr. Piegsa..... I.

Dr. Bronikowski..... II.

Regente..... IIIa.

Dr. Ławicki..... IIIa.

Dr. Zwolski..... IVa.

Marten..... IVb.

Po południu.

Dr. Wawrowski..... Va.

Polster..... Vb.

Roil..... Va. b.

Paten..... VIa.

Dr. Kolanowski..... VIb.

W Środę, dnia 20. Sierpnia:

Zakończenie

o godzinie 9. z rana.

Śpiew.

Deklamacye uczniów.

Mowy:

Abituryenta **Józefa Szulca**:

Abituryenta **Siegberta Marcusego**:

Die hellenische und orientalische Sage.

Abituryenta **Franciszka Haunszyl**:

O poemacie bohaterskim Wacława Potockiego pod napisem: „Wojna Chocimska.“

który w imieniu odchodzących pożegna instytut.

Następnie uczeń kl. I. **Julian Taczanowski** pożegna abiturientów.

Śpiew.

Pożegnanie abiturientów i przeczytanie promocyj przez Dyrektora.

Dnia 25. Września przed południem zgłosić się winni nowi uczniowie, a po południu odbędzie się z nimi popis. W tym celu powinni złożyć metrykę, świadectwo szczepionej ospy, tudzież świadectwo wykazujące ich postępy w naukach.

Dnia 26. Września o godzinie 8 z rana rozpocznie się nowy rok szkolny uroczystym nabożeństwem.

Dr. Robert Enger,

Director.

Ordnung der Prüfungen

Dienstag, den 19. August

Zeit.	Czas.	Gegenstand
9	9 1/2	Religionslehre.....
9 1/2	10	Mathematik.....
10	10 1/2	Latein.....
10 1/2	10 3/4	Latein.....
10 3/4	11	Griechisch.....
11	11 1/4	Latein.....
11 1/4	11 1/2	Mathematik.....
11 1/2	12	Vorträge der Quarta

Nachmittag

2	2 1/4	Latein.....
2 1/4	2 1/2	Latein.....
2 1/2	3	Geographie.....
3	3 1/4	Latein.....
3 1/4	3 1/2	Latein.....
3 1/2	4	Vorträge der Sexta

Mittwoch, den 20. August

Schlussfeierlichkeiten

um 9 Uhr Vormittag

Gesang.

Deklamationen.

Vorträge eigener Arbeiten:

des Abiturienten Joseph Szulca

De Olympiis Graecorum

des Abiturienten Siegbert Kersch

Die römische Sage, die

des Abiturienten Franz Hauer

O poemacie bohaterów

welcher im Namen der Abiturienten

Abschied nimmt.

Gesang.

Entlassung der Abiturienten und

Erklärung durch den Director.

Am 25. September Vormittag

und Nachmittags die Prüfungen

bestehenden Schüler statt. Dieselben

Impf-Attest, so wie ein Zeugnis über

den Unterricht beizubringen.

Am 26. September um 8 Uhr

neue Schulfahrt mit einem feierlichen

Spezialdek popisu.

am 19. Sierpnia.

Lehrer. Nanczytel. Klasse. Klasa.

X. Rożanski..... I. II.

Dr. Pięsa..... I.

Dr. Bronikowski..... II.

Regentke..... IIIa.

Dr. Ławicki..... IIIu.

Dr. Zwolski..... IVa.

Marten..... IVb.

in kl. IV.

południu.

Dr. Wawrowski..... Va.

Polster..... Vb.

Roil..... Va. b.

Paten..... VIa.

Dr. Kolanowski..... VIb.

in kl. VI i V.

am 20. Sierpnia:

Kończenie

o godzinie 9. z rana.

niów.

Józefa Szulca:

Siegberta Marcusego:

o ind orientalistycznych.

Franciszka Haunszylda:

Chocimska."

odchodzących pożegna instytut.

in kl. I. Julian Taczanowski po-

w.

abituryentów i przeczytanie pro-

ktora.

19. Sierpnia przed południem zgłosić się

o tym celu powinni złożyć metry-

czepionej ospy, tudzież świadectwo

ośpięty w naukach.

o 8. Sierpnia o godzinie 8 z rana rozpo-

szkólny uroczystym nabożeństwem.

© The Tiffen Company, 2007

